

Haen oikaisua päätökseen koskien Perusopetuksen yhtenäiskoulujen lukuvuosisuunnitelman 2024-2025 tehtäviin muutoksiin.

Lisäksi haen oikaisua hyvinvointijohtajan esittelyssä olleisiin muoto- ja asiavirheisiin.

Hyvinvointijohtaja Petri Moilanen on tuonut asian esityslistan lisälistalla hyvinvointilautakunnan päätettäväksi. Nähtävästi Moilanen on esittänyt hyvinvointilautakunnan jäsenille asiaan liittyviä ongelmakohtia ja hallussaan olleita lausuntoja vain suullisesti, koska ne eivät selvinneet asian kirjallisesta esittelystä.

Olen pyytänyt Petri Moilaselta kirjallisia perusteluja päätökseen jo viikkoja sitten. Moilanen ilmoitti, että päätöksen on tehnyt kaupungin johtoryhmä. Olin yhteydessä kaupunginjohtaja Pasi Parkkiseen joka ilmoitti, että johtoryhmä ei tee päätöksiä, vaan päätöksien on tultava hyvinvointijohtaja Petri Moilaselta. Moilasen päätös on ollut ristiriidassa hyvinvointilautakunnan hyväksymän, täysin asiallisen Kirkkokadun koulun lukuvuosisuunnitelman 2024-2025 kanssa, joten Moilanen toi asian nopeaan tahtiin lisälistalla hyvinvointilautakunnan päätettäväksi muuttaen itse kahden koulun lukuvuosisuunnitelmia kertomatta asiasta edes koulujen rehtoreille.

Petri Moilaselta ei ole tullut tähän päivään mennessä asiasta kirjallista päätöstä eikä perusteluja asiaan liittyen. Moilasella ei myöskään ole asiassa direktio-oikeutta, koska lukuvuosisuunnitelma valmistele koulun rehtori ja lukuvuosisuunnitelmasta päättää hyvinvointilautakunta ja asia nauttii työntekijäpuolen näkemyksen mukaan luottamuksen suojaa.

Moilasen kanssa on yritetty neuvotella asiasta moneen kertaan, vailla minkäänlaista tulosta. Henkilökunnalle on myös epäselvää, miksi asiaan tartutaan yhtäkkiä kesken lukuvuoden toiseksi kiireisimpänä aikaa?

Hyvinvointijohtaja Petri Moilanen on ilmoittanut erikseen, että kyseessä ei ole kaupungin säästötoimenpide.

Koulun valvonta- ja esimerkkiruokailun perusteet Kirkkokadun koulussa

Kasvatuksellinen merkitys

Kouluruokailu ei ole pelkästään ravitsemusta vaan myös kasvatuksellinen työväline. Yhdessä syöminen vahvistaa koulun yhteisöllisyyttä ja edistää oppilaiden sosiaalisia taitoja. Yhteinen ruokailuhetki tarjoaa mahdollisuuden jutella vapaamuotoisesti oppilaiden kanssa esimerkiksi heidän harrastuksistaan, viikonloppu- tai lomasuunnitelmistaan jne. Tämän vapaamuotoisen keskustelun myötä kynnyksellä puhua myös vaikeista asioista madaltuu.

Kouluruokailu ei ole ainoastaan oppilaille suunnattu etu, vaan myös opettajilla on mahdollisuus hyödyntää koulun tarjoamaa ravintoetua. Suomessa koulujen ruokailutilojen suunnittelussa on lähdetty siitä, että opettaja ruokailee oppilaiden kanssa. Esimerkiksi OVTES ja KVTES eivät tunne oikeastaan ollenkaan tilannetta, jossa opettajien ruokailu järjestettäisiin muutoin kuin oppilasruokalassa. Opettajalla on mahdollisuus olla käyttämättä etua, ruokailun valvontavastuuta se ei poista.

Kouluruokailussa opetamme nuorille ruokailutaitoja. Esimerkiksi hattu ja ulkotakki päällä ei ruokailla, miten aterimia käytetään sekä hyviä käytöstapoja ruokapöydässä yleisellä tasolla. Myöskään matkapuhelimia ei käytetä Kirkkokadun koulun ravintola Presidentissä.

Verotusarvo

Opettajan saama ravintoetu on verotettavaa tuloa, ja sen arvo määräytyy verohallinnon vuosittain antamien ohjeiden mukaisesti. Vuonna 2024 verotusarvo on esimerkiksi 5,10 euroa aterialla kohden. Tästä summasta jokainen etua käyttävä opettaja maksaa päivittäin veroa sekä kunnalle, hyvinvointialueelle että valtiolle verotettavan tulonsa mukaisella prosentilla, joka on suoraa tuloa edellä mainituille taholle.

Käytännön järjestelyt Kirkkokadun koululla

Koulut voivat tarjota opettajille mahdollisuuden ruokailla oppilaiden kanssa tai erillisessä henkilökunnan ruokailutilassa. On tärkeää, että ruokailun järjestelyt ovat selkeät ja että opettajat tietävät, miten ravintoetu ilmoitetaan verotuksessa. Ennen Moilasen päätöstä koulun opettajakunta ruokaili esimerkkiruokaluissa oppilaiden kanssa syöden samaa ruokaa, samalta linjastolta, samoissa pöydissä ja palauttaen astiat kuten oppilaat. Opettajat jonottivat ruuan samassa jonossa oppilaiden kanssa valvoen samalla myös ruoka- ja palautuslinjaston asiallista käyttöä. Ruokailemalla kouluruokalassa opettaja välittää oppilaille arvostusta kouluruokailun pitkää jatkumoa kohtaan. Päinvastainen toiminta heikentää oppilaiden kunnioitusta kouluruokaa kohtaan. Koululla on myös oppilaita, joilla on kehonkuvaan liittyviä haasteita. Opettajakunnan valvonta- ja esimerkkiruokailu tukee myös näiden oppilaiden ruokailua, koska opettaja lähtee käytännössä oppilasryhmänsä kanssa syömään, jolloin heidän on ainakin maistettava ruokaa.

Kirkkokadun koululla ei ole tällä hetkellä työsuojelulainsäädännön tarkoittamia ruokailutiloja ja välineitä opettajille. Näiden järjestäminen on työntekijän vastuulla. Mikäli opettajat alkavat ruokailla henkilöstöhuoneessa, tarvitaan sinne lisää jääkaappeja ja mikroaaltouuneja. Nykyisessä henkilöstöhuoneessa ei ole näille riittävästi tilaa. Koululle on Moilasen ohjeiden jälkeen hankittu yksi jääkaappi ja yksi mikroaaltouuni, kun asiassa oltiin yhteydessä työsuojeluvaltuutettuun useampaan kertaan.

Hyödyt opettajalle ja työnantajalle

Ravintoetu tarjoaa opettajille mahdollisuuden nauttia terveellistä ja ravitsevaa ruokaa työpäivän aikana, mikä edesauttaa työssä jaksamista ja hyvinvointia. Lisäksi yhteinen ruokailuhetki oppilaiden kanssa vahvistaa kouluuyhteisön yhteisöllisyyttä ja rakentaa oppilaiden ja opettajien välistä vuorovaikutusta. Terveellisen aterian korvaaminen einöksillä tai pikaruualla on haitallista niin fyysiselle kuin henkiselle terveydelle.

Päätöksen muutosesitys

Koulujen lukuvuosisuunnitelmat valmistelee koulun rehtori, ei hyvinvointijohtaja. Suunnitelman hyväksyy Nurmeksen kaupungin hallintosäännön mukaan demokraattisesti valittu hyvinvointilautakunta. Edellisellä opetussuunnitelmakerroksella lukuvuosisuunnitelmien pohja yhtenäistettiin, jolloin kaikkien Nurmeksen koulujen (Kirkkokadun koulu, Porokylän koulu ja Valtimon koulu) lukuvuosisuunnitelmat ovat jo olleet yhtenäiset huomioiden kaikkien Nurmeksen koulujen erilaisuuden ja erilaiset käytännöt. Koulujen lukuvuosisuunnitelmia joudutaan usein ehkäpä liiankin rutiininomaisesti korjaamaan. Aloite on lähtenyt koululta, esimerkiksi jokin retki, jonka järjestäminen on muodostunut mahdolliseksi kesken lukuvuoden, on lisätty suunnitelmaan. Nyt miltään koululta ei ole tullut aloitetta suunnitelman muuttamiseen, vaan hyvinvointijohtaja Petri Moilanen on muuttanut sisältöä omavaltaisesti ja tuonut sen hyvinvointilautakunnan hyväksyttäväksi hyvin nopealla aikataululla esityslistan lisälistalla. Muutoksen tosiasiallista syytä ei tällä hetkellä ole esimerkiksi koulujen henkilöstön tiedossa. Mitään lainvastaista tms. ei minkään koulun lukuvuosisuunnitelmassa ole. Moilanen on tässä tapauksessa määrännyt asioista, jotka kuuluvat hyvinvointilautakunnan toimivaltaan.

Alkuperäinen päätösteksti:

Hyvinvointilautakunta on päättänyt 8.10.2024 § 58 lv. 2024-2025 yhtenäiskoulujen lukuvuosisuunnitelmista. Lukuvuosisuunnitelmat tulee yhtenäistää yhdenmukaiseksi koskien valvontaruokailua. Yhdenmukaistaminen koskee mm. valvonta-aterioiden myöntämisen periaatteita, valvonta-aterioiden merkitsemistä ja valvonta-aterioiden ilmoittamista palkanlaskentaan. Myös valvonta-aterioiden laskutus edellyttää valvonta-aterioiden merkitsemistä päivittäin kalenterikuukauden valvonta-aterialistaan.

Esitys uudeksi päätökseksi:

Hyvinvointilautakunta on päättänyt 8.10.2024 § 58 lv. 2024-2025 yhtenäiskoulujen lukuvuosisuunnitelmista. Nurmeksessa on kolme hyvin erilaista koulua. Kirkkokadun koulun ja Nurmeksen lukion yhteiset opettajat muuttavat merkittävästi ruokailuvalvontojen järjestämisestä Valtimon kouluun verrattuna. Valtimon koululla noudatetaan täysin erilaista päivätyö-aikaa, kuin Kirkkokadun koululla. Täysin yhtenäistä ruokailuvalvontakäytäntöä on mahdollista tai ainakin tarpeetonta järjestää. Lisäksi yhdenmukaistamisessa on muistettava yhdenvertaisuusperiaate, joka koskee myös Porokylän koulua. Yhdenmukaistetaan käytännöt: valvonta-aterioiden merkitsemistä ja valvonta-aterioiden ilmoittamista palkanlaskentaan. Merkitään valvonta-ateriat laskutuksen takia päivittäin kalenterikuukauden valvonta-aterialistaan.

Korjataan muotovirhe:

Valvonta-aterialla kouluruokailussa tarkoitetaan aterialla, josta aterian saaja ei suorita vastiketta, mutta maksaa veroa aterialle, jonka hän saa valvomalla oppilaiden kouluruokailua. Valvonta-aterialla ovat oikeutettuja vain koulussa työskentelevät ja valvontaa rehtorin päätöksellä hoitavat viranhaltijat tai työntekijät.

Muotoon:

Ateriaedulla kouluruokailussa tarkoitetaan ateriaa, josta aterian saaja ei suorita vastiketta, mutta maksaa veroa ateriaedusta, jonka hän saa toimimalla esimerkkiruokailijana oppilaiden kouluruokailussa. Ateriaetuun ovat automaattisesti oikeutettuja KVTES VI luku 4 § 2 mom. mainitut henkilöt.

Korjataan muotovirhe ja alkuperäinen päätös:

Ateriaedusta suoritetaan ennakkipidätys verohallituksen vuosittain vahvistaman valvonta-ateriaa koskevan päätöksen mukaisesti. Kunta päättää tarjottavan ateriaedun laajuudesta ja on myös sen rahoittaja.

Muotoon:

Ateriaedusta suoritetaan ennakkipidätys verohallituksen vuosittain vahvistaman valvonta-ateriaa koskevan päätöksen mukaisesti. Opetuksenjärjestäjän edustajana oppilaitoksen rehtori päättää esimerkkiruokailun ja oppilaiden valvonnan järjestämisestä oppilaitoksessa.

Ja korjataan kaikista suurin epätydyttävä ratkaisu:

Valvontaruokailusta päättää yksikön rehtori annettujen ohjeiden mukaan.

Muotoon:

Valvontaruokailusta päättää yksikön rehtori.

Perusteluja

Viimeisin kohta on muutoinkin erittäin ongelmallinen, jos siihen jätetään ns. kaatopykälä: ”annettujen ohjeiden mukaan.” Tämä antaa hyvinvointijohtaja Petri Moilaselle oikeuden päättää mielivaltaisesti valvontaruokailujen järjestämisestä millä tahansa Nurmeksien kaupungin koululla, koska hän voi rehtoreiden esimiehenä antaa mitä tahansa ohjeita rehtoreille ohi hyvinvointilautakunnan ja jatkossa myös lukuvuosisuunnitelman. En näe syytä, miksi hyvinvointijohtajan tulee yleensäkin puuttua yksittäisen oppilaitoksen ruokailukäytäntöihin kun sitä ei erikseen mainita Nurmeksien kaupungin hallintosäännössä. Rehtori johtaa koulun toimintaa. Kun hyvinvointijohtajan ei tuossa tapauksessa tee hallinnollista päätöstä asiasta, ei siitä voi edes pyytää oikaisua, eikä valittaa. Lisäksi jos Petri Moilanen valitsee linjan, ettei hän reagoi asiaan mitenkään, niin Suomessa on tällä hetkellä juridinen ongelma ns. passiivisen virkamiehen toimintaan puuttumisesta. Asiasta löytyy oikeusministeriön tuore muistio:

https://julkaisut.valtioneuvosto.fi/bitstream/handle/10024/165379/OM_2024_2_ML.pdf?sequence=1&isAllowed=y

Asiaan liittyvä laki on yhä valmistelukierroksella. Syy miksi tuon asian esiin, on se että näin on jo osittain tapahtunut.

Edelleen päätöksen seurauksista kantaa jatkossa vastuun hyvinvointilautakunta, ei hyvinvointijohtaja Petri Moilanen, joka vain toteuttaa hyvinvointilautakunnan päätöstä.

Mikäli päätöksestä tehdään esimerkiksi kantelu hallinto-oikeuteen, se tehdään hyvinvointilautakunnan päätöksestä, ei hyvinvointijohtaja Petri Moilasen toiminnasta.

Ohessa Moilasan antama määräys kuinka valvontaja hoidetaan, eli toisin sanoen edellä mainittu kaatopykälä, joka ei tainnut tulla esille asian alkuperäisessä esittelyssä. (Suora lainaus email Kirkkokadun koulun henkilökunnalle rehtori Jukka Ikoselta, jonka on toteltava esimiehen määräyksiä). Hyvinvointilautakunta siis hyväksyy päätöksellään hyvinvointijohtaja Petri Moilasan toiminnan ja antaa tälle suoran päätösvallan asiassa. Tämä on hallintosäännön hengen vastaista, koska lukuvuosisuunnitelman kohdasta 2.2 päättää vuosittain hyvinvointilautakunta.

----- lainaus alkaa

Hei

Ruokalavalvonta muuttuu 1.11.2024 alkaen. Alla on yleiset ohjeet valvonnan järjestämisestä ja liitteessä on valmiiksi kirjoitetut valvontavuorot aineenopettajille.

Opettajilla samat valvontavuorot näkyvät myös työjärjestyksissä. Tämä lista on voimassa 2. jakson loppuun 27.11.2024 saakka, jolloin jakso vaihtuu ja samalla vaihtuvat myös valvontavuorot.

Huom. lokakuun ruokailuvalvonnat tulee käydä merkitsemässä tems:iin ruokailuvalvontalistaan ma 4.11.2024 mennessä.

Ruokailuvalvonnat 1.11. – 27.11.2024

1. Oppilasryhmänsä ruokailua valvova opettaja on oikeutettu valvontaruokailuun ns. verotusarvolla.

a. tämä koskee automaattisesti, silloin kun ollaan valvomassa oppilasryhmää.

- i. luokanopettajia
- ii. pienryhmän opettajia
- iii. valmistavan ryhmän opettajaa
- iv. oppilasryhmää valvovia koulunkäynninohjaajia

a. tämä ei koske automaattisesti:

- i. aineenopettajia
- ii. OPO:a
- iii. S2 -opettajaa
- iv. laaja-alaisia erityisopettajia

Ilman valvontavuoroa ruokaillessa tulee hankkia ruokalipuke, joka kiinnitetään ruokailun yhteydessä linjastolla olevaan piikkiin.

Lipukkeita voi käydä lunastamassa kaupungintalolta (Kirkkokatu 14, 2. krs).

----- lainaus päättyy

Mikä edellisessä päätöksessä on sitten ongelmallista?

1. Yhdenvertainen kohtelu. KVTES ei tunne mitään automaatiota, eikä edes erilaisia opettajia. On vain koulussa olevia viranhaltijoita tai työntekijöitä. Kaikkia yksikössä työskenteleviä on kohdeltava lain mukaan yhdenvertaisesti. Moilasan määräys on siis yhdenvertaisuuslain mukaan syrjivä.

2. Luottamuksen suoja. Luottamuksen suoja syntyy kun jokin käytäntö vakiintuu, niin että työntekijällä on tosiasiallinen syy uskoa, että näin jatketaan jatkossakin. Joskus katsotaan, että luottamuksen suojan syntymiseen tarvitaan päätös. Hyvinvointilautakunta on tehnyt päätöksen vuosittain noin kymmenen vuoden ajan. Tämä on johtanut käytännön vakiintumiseen kaikissa Nurmeksien kouluissa ja jokaisen koulun ruokailukäytännöt nauttivat täten henkilökunnan osalta luottamuksen suojaa. Luottamuksen suoja on Suomen laillisuusperiaatteessa juuri se kivijalka, joka suojaa ihmisiä viranomaisten mielivallalta. Moilanen on vastannut tekemääni työsuojeluilmoitukseen, että ruokailuvalvonta on luokanopettajille automaatio. Hän siis myöntää vakiintuneen käytännön luokanopettajille, muttei samalla tavalla oppilaitoksen muulle henkilökunnalle? Luottamuksen suojan alaisessa asiassa muutosta varten on oltava irtisanomisperusteen tasoinen peruste ja muutos on käytävä YS-neuvotte- lujen kautta tai sovittava henkilökohtaisesti jokaisen työntekijän kanssa erikseen.

3. Ruokalippujen ostaminen. Opettajan virkavastuu oppilaista on jakamaton. Jos opettaja ruokailee oppilaslaitosruokalassa syöden vaikka omia eväitä on hän virkavastuussa ja hän- nen on puututtava oppilaiden käytökseen tarvittaessa. Jos opettaja valvoo ruokailua, on hän oikeutettu KVTES VI luku 4 § 2 mom. mukaiseen ravintoetuun.

4. Työturvallisuuslaki koskien työntekijän ruokailua. Työturvallisuuslain mukaan työntekijäl- le on varattava mahdollisuus ruokailuun. Kirkkokadun koululla ei ole alun alkaenkaan suunniteltu henkilöstön ruokailutiloja, koska ikiaikainen oletus on ollut että opettaja valvoo oppilaita oppilaitosruokalassa. Opettajilla saattaa olla n. 10 minuutin välituntitauko ruokai- lua varten Kirkkokadun koululla, on selvää että tämä ei ole riittävä minkäänlaiseen ruokai- luun. Ongelmaa ei kaikeksi ole Valtimon koululla, jossa päivätyöaika on erilainen, koululla on n. 40 minuuttia kestävä tauko keskellä koulupäivää.

5. Esimerkkiruokailun toteutuminen. Opetussuunnitelma muutos 2016 toi muutoksen kou- luruokailuihin, alettiin puhua esimerkkiruokailusta ruokailuvalvonnan sijaan (vanha termi vi- lahtelee vieläkin usein arkikielessä). Esimerkkiruokailujen toteuttamisesta on erityinen ohje opetushallituksen sivuilla. Moilasan määräys estää tämän ohjeen toteutumisen. Ohje ja paljon tietoa löytyy osoitteesta: <https://www.oph.fi/fi/kouluruokailu>. Kouluruokailun tärkeydestä ja erityisesti koulun aikuisten tärkeydestä esimerkkiruokailijoi- na on olemassa myös Itä-Suomen yliopiston (UEF) tuore tutkimus vuodelta 2023. Onko Nurmeksien takapajula 1980 -luvulta vai nykyajan kouluruokailuhaasteisiin vastaava koulutuk- sen järjestäjä? Moilasan mallissa Kirkkokadun koululla opettajalle jää aikaa noin kolme se- kuntia per oppilas ja hän ei ehdi samalla syömään itse ollenkaan. Kyseessä ei siis tässä mallissa ole esimerkkiruokailu.

6. Valvontojen järjestämisen mahdottomuus. Rehtorin työaika koulussa on tärkeää ja arvo- kasta. Nyt Moilasan mallissa hukataan rehtorin työaika päivittäin yksittäisten pikkuasioi- den hoitamiseen. Jos yksikin esimerkkiruokailijaksi määrätty henkilö on pois, tai koulupäi- vään tulee jokin poikkeus, niin se aiheuttaa välittömästi ylimääräisiä toimenpiteitä. Näitä on ilmennyt nyt lähes päivittäin, kun työntekijöiden on ollut pakko noudattaa Moilasan säädös- ten vastaisia määräyksiä. Kirkkokadun koululla käytössä ollut järjestelmä oli vikasietoinen ja se ei aiheuttanut juurikaan toimenpiteitä jos esimerkiksi muutamalla opettajalla oli sijai- nen.

7. Työaikalaki. Opettajat ovat opetusvelvollisuustyöajassa, joka tekee asiasta opettajan oi- keusturvan kannalta entistä mutkikkaamman. Työaikalaki määrää, että jos työpäivän kesto on yli kuusi tuntia, on työntekijälle järjestettävä vähintään puolen tunnin palkaton lepoaika, jota ei saa sijoittaa työpäivän alkuun eikä loppuun. Opettajat pyrkivät yleensä hoitamaan työtehtävänsä niin sanotun virka-ajan puitteissa (Klo 8.00-16.15). Joillakin opettajilla on hyppytunteja, jotka katkaisevat tuon mainitun kuuden tunnin työajan. Peruskoulussa on

käytännössä täysin mahdotonta laatia lukujärjestys, jossa opetusvelvollisuustyöajassa ole-
ville opettajille järjestettäisiin palkaton ruokatunti.